

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izkaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina za pošiljanje opravilstva v dijaškem sosenišču (Knabenseminar). — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posebne liste prodaja knjižar Novak na valnem trgu po 5 kr. — Recepti se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznakila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Dvoje novih društev.

V nedeljo 20. maja stopilo je dvoje društev v javnost, ki Slovence štajerske posebno zanimata. Prvo nam je od naših najboljših mož osnovano z najiskrenejšo željo, naj bi služilo zlasti kmetškemu ljudstvu v pomoč in blagoslov. To je cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo za spodnji Štajer s sedežem pri sv. Juriji na južni železnici. Pretečeno nedeljo obhajalo je svoj prvi občni zbor. O njem poročamo drobneje. To pa opomnimo dnes, da se tega društva slobodno vsi veselimo. Ustanovljeno je prav na sredi slovenskega Štajerja, ob železnici. Predsednik mu je kot izvrsten sadjerejec daleč znani preblagi g. dr. G. Ipavie.

Drevesnica je tudi že pripravljena, mnogovrstne podpore je pričakovati. Želeti še je, da pristopi obilno število udov in se kmetovalci potem marljivo oglašajo za mlada drevesca, za cepiče itd.

Kar to društvo počinja, utegne spodnji Štajer kedaj spremeniti v sadovni paradiž, iz katerega bodo kmetovalci na stotisoče in milijone goldinarjev zajemali. Bog plati vrlim slovenskim domoljubom, ki so se blagega dela lotili. Bog blagoslovi hvale vredno podjetje!

Drugo društvo pa ni naše gore list. Ne snujejo ga naši slovenski domoljubi, ne obeta Slovincem nič dobrega. To je v Celji 20. t. m. osnovano nemško-liberalno društvo, zvano: „Untersteirische Fortschritts-Verein.“ Snujejo pa društvo zvečinoma nemški tujei v zvezi s slovenskimi odpadniki ali renegati. Namen jim je širiti nemški liberalizem, ki uže povsod propada, med slovenske kmete spodnje-štajerske in utrditi nemško-liberalno gospodstvo na slovenskem Štajerskem ter zabraniti napredovanje Slovencev na narodnej podlagi. Sploh ovo „fortšritlarsko“ društvo je Slovincem sovražno v gospodarskem obziru (liberalizem je namreč le denarstvenim mogotcem ugoden, kmetom in obrtnikom pa nevaren, kakor nam propad kme-

tijstva in obrtnijstva spričuje z rastočim nuboštvom ljudstva v liberalnej dobi), dalje sovražno nam je v političnem in narodnem obziru. Ono začne pri nas zopet tisto vojsko, katero je nemški liberalizem pod vodstvom Seidl-Brandstetterjevcev bil enkrat uže dovolj sramotno zgubil. Pristopilo je društvu baje 700 (?) udov, med temi je veliko Nemcev srednje- in gornje-štajerskih in čez 100 samo iz nemškega Gradca. Zraven so vsi liberalni kričači spodnje-štajerski, tudi baron Moškon se je pridružil. Glavni namen pa je Slovence zmotiti in jim pri volitvah za deželni in državni zbor namesto slovenskih vrinoti nemško-liberalnih, fortšritlarskih poslancev, kakoršni so bili Seidl, Brandstetter itd. V odboru so: znani celjski dr. Glantschnigg (slovenski odpadnik) predsednik, odborniki pa: dr. Ansserer (tujec, nemec iz Tirolskega) v Sevnici, profesor Marek (čeho-slovanski odpadnik) v Celji, Franz Zangger (nemec) v Celji, Deutschmann (nemec) v Ptuiju, Lariš (privandranec) v Laškem, dr. Tomschegg (slovenski odpadnik) v Slov. Gradcu, dr. Schmidler (nemški Hammer-Amboss) v Mariboru, A. Stiger (nemec) v Slov. Bistrici, Zechner (nemec privandranec) v Brežicah.

Stojimo toraj pred novo borbo za svoje narodne pravice, za svoj gmotni in duševni napredek. Ne bojimo se nje čisto nič. Pravica in resnica mora zmagati, laž in krivica propasti. Desterniški.

Nova brambovska postava.

Sosedi Magjari na Ogerskem imajo precejšnje število deželnih brambovcev. Pravijo jim honvedi. Tirolci in Predarlčanje so tudi uže od davna preskrbljeni z vojaštvom za obrambo domače dežele. Za vse ostale dežele pa se ima sedaj osnovati posebna armada ali vojska, ki bode imela deželo braniti in se njenim vojakom zaradi tega pravi: deželni brambovci — Landwehristen. Godilo in izvrševalo bode se pa vse

po postavi, katero je državni zbor sprejel. Proti njej glasovali so nekateri nemški liberalci, posebno krofasti vodja štajerskih liberalcev je kaj hrapasto kresal zoper njo pa nič ni pomagalo. S tem so se nemški liberalci precej zamerili ne samo pri vseh avstrijskih domoljubih, ampak tudi pri samem cesarju, kateremu niso hoteli pustiti prve besede pri načinu, kako se ima deželna bramba urediti.

Deželna bramba ima šteti najmenje 138.000 vojakov. Cesarju gre prva beseda pri vredbi in le na cesarjevo povelje se sme pod orožje poklicati. Ob času vojske zamorejo se od redne vojske k deželni brambi prestavljeni vojaki zopet pozvati nazaj. Bramboveci so dolžni le deželo braniti. Vendar v sili zamorejo jih cesar tudi čez meje poslati rednej vojski v podporo.

Bramboveci dobijo oficirjev, obleke, orožja itd., kakor redno vojaštvo. V deželno brambo sprejeti rekruti ali novinci morajo vežbati se ali „eksercirati“ 8 tednov, če so pešaki, 3 mesece, če so strelec na konjih ali konjeniki. Pozneje pokličejo se samo k rednim vojaškim vajam in kontrolnim shodom.

Ti kontrolni shodi bodo se vršili pri okrajnej političnej gosposki, kder bo tudi okrajni narednik (Bezirkfeldwebel) stanoval, ki ima zapisnik vseh brambovcov urejati. Plače dobiva 600 fl. na leto, čez pet let pa 100 fl., čez deset let 200 in čez 15 let pa 300 fl. več, se vé tudi prosto stanovanje.

Temu naredniku mora vsak brambovec naznaniti, če se iz domovja kam inam seli. Vojaške vaje brambovcov trajajo po 4 tedne, vendar nikoli ob času žetve.

Kdor bi nepokoren bil zaukazom brambovske postave in brambovskih gosposk, bil bi kaznovan prvič in drugič z zaporom na teden do 3 mesecev; tretjokrat in ob času vojske pa po ostrih postavah za redno vojaštvo veljavnih. To se glavne točke nove brambovske postave.

Gospodarske stvari.

Kaj ovira napredek sadjereje na slov. Štajerskem.

(Izv. dopis iz Brežiškega okraja.)

Da se ta tako važna panoga kmetijstva bolje ne razvija, kaj temu največ zaprekuje, sem premišljeval, ter opomnim sledeče: Prvič, dokler ne bodo se semtertje učili umne sadjereje in drugič, dokler ne bode kupčija s sadjem živahnejša, ne bode sadjerejstvo napredovalo.

Če si mislimo način sadjereje, kakor ga naši nekteri kmetovalci izvršujejo, se moramo čuditi, da še toliko sadja pridelamo. — Da bi si kdo divjakov na gredah iz pešek izredil, temu bi se še nekteri posmejovali. Tu pa tam gré

gdo v gojzd, izkoplje kakov starikav divjak ter ga brez obzira na lego in svet posadi do pol-drugi čevljev globoko. To je čisto protinaravno, ker tako ne more solnce ogreti zemlje pri koreninah niti zrak ne more zemlje prešiniti. Včasih se prime, vendar tako kasno raste, da le redko kedaj tisti sadu dočaka, ki posadi. Je pa divjak kje na mestu v kakšni meji izrastel, ga cepi v sklad, da potem vedno revno ostane drevo ter le malo časa trpi.

Vzeti ozir na lego in svet pri saditvi sadunosnega drevja, je velike važnosti, sploh više, kakor si naši kmetje mislijo. Tako n. pr. Ribstinov pepinek jabelko rado raste v suhem svetu, kjer bi n. pr. Muškatovi kosmač morabiti celo nerodoviten bil itd. Nasproti vzemimo, da je zemlja dobra, globoka in nekoliko vlažna, tukaj bodo slive posebno rodovitne, jabelke pa v nekaj plitveji zemlji dokaj dobre. Je zemlja globoka pa revna, bodo nekatere hruške kaj dobre. Tako tudi je lega proti jugu za hruške, proti severu za jabelka, proti vzhodu, kjer južni vetrovi ob času cvetja ne brijejo, za slive. Zopet kjer je na vrhu in vetrovom izpostavljeno, kaže za takove plemena, ktera trdo visé, kakor n. pr. pr. jabelko veliki Bob itd.

Potem pa tudi ne moremo veliko zahtevati, če kupčija ni taka, kakor bi imela biti, ker ni zadosti takšnega sadja, ki je potrpeče in za daljno vožnjo sposoben. Če potem le v nekterih rodovitnih letih pridejo tisti „hausirerji“, ki znajo smetano z mleka pobirati, in le malo ceno naredijo, se res sadjereje veseliti ne moremo. Nasproti če bo dežela imela mnogo žlahtnega sadja, bodo prišli kupeci, ki imajo um za kupčijo, pa tudi ne premalo kapitala. Upajmo, da se ta reč zboljša.

Kolikor še vem, dobile so se slive vagan za 30–33 kr. Lani so bili kupeci, ki že neki tri leta zaporedoma pridejo, ter so jih pri Brežicah kupovali vagan po 2 fl. 30 kr. Isto bi bilo z jabelkami. Lani so bili kupeci pri Brežicah tudi na jabelka in sicer iz Virtemberškega ter so jabelka, kakove so bile, kupovali po 1 fl. vagan. Se ve da to je malo, pa ko bi bil žlahten sad, bila bi tudi cena boljša.

Tedaj tisti kmetovalci slovenskega Štajerja, ki se dozdaj niste poprijeli umne sadjereje, pristopite društvu sadjerejskemu v Št. Jurji; od tam boste dobivali cepičev tistih plemen, ki so za naše okolice od možev strokovnjakov kot dobra spoznana in tako boste dobrega vžitka pa tudi lep denar dobivali in sebi in potomcem k blagostanju pomagali.

Leto na leto je več plačil od gruntov in med tem, ko vse napreduje, naše kmetijstvo le pri starem kopitu ostaja. Noben kos zemlje se ne sme pustiti zabadavo ali prazen in besede slovečega nemškega sadjerejca Metzgerja si zapomnite: